

ඒකකය 9.0: සහජීවනය සඳහා සන්නිවේදනය (කාලච්ඡේද 50 යි.)
නිපුණතාව: වගකිවයුතු පුරවැසියකු ලෙස සහජීවනයෙන් යුතු සමාජයක් ගොඩ නැංවීමෙහි ලා සන්නිවේදනය යොදා ගැනීමේ නිපුණතා ප්‍රදර්ශනය කරයි.
නිපුණතා මට්ටම: 9.1 ගැටුමක සියලු පැති විමර්ශනය කරමින් ගැටුම නිමාවට පත් කිරීමට ජය -ජය මාදිලිය යොදා ගන්නා ආකාරය අත්හදා බලයි.

කාලච්ඡේද ගණන: 10 යි.

විෂය අන්තර්ගතය: ගැටුම, ගැටුම් නිරාකරණය හා සමථකරණය

1. ගැටුම් අර්ථකථනය
2. ගැටුම් උත්පාදනය, පාර්ශ්වකරුවන් හා ගැටුමේ පැවැත්ම
3. ගැටුම් කළමනාකරණය හා මැදිහත්කරුවෝ
4. ජය -ජය මාදිලිය

අපේක්ෂිත ඉගෙනුම් ඵල:

1. ගැටුම අර්ථ දැක්වයි.
2. ගැටුම් උත්පාදනය, පාර්ශ්වකරුවන් හා ගැටුමේ පැවැත්ම විමර්ශනය කරයි.
3. ගැටුම් කළමනාකරණයේ ස්වභාවය හා මැදිහත්කරුවන්ගේ භූමිකාව පැහැදිලි කරයි.
4. ජය-ජය මාදිලියේ ස්වභාවය හා එය ගැටුම් නිරාකරණය සඳහා යොදා ගන්නා ආකාරය විශ්ලේෂණය කරයි.

හැඳින්වීම:

ගැටුම වූ කලී ජීවිතයේ යථාර්ථයකි. විටෙක එය ජීවිතයට හානියක් වන අතර, තවත් විටෙක එය ජීවත් වීම සඳහා අවශ්‍ය ශක්තිය සපයා දෙයි. මනුෂ්‍යයන් යම් තැනක වේද? එතැන ගැටුම් ඇති වීම ස්වභාවික ය. එය පුද්ගලයකු ගේ චිත්ත සන්තානයේ සිට ජාත්‍යන්තර මට්ටම දක්වා පැතිර යයි. ගැටුම ඇති වන්නේ ප්‍රතිවිරුද්ධ මතයන් දෙකක් හෝ කිහිපයක් නිසා ය. එයට බල පාන හේතු සාධක සමහර විට මානසික සංසිද්ධීන් විය හැකි ය. එසේත් නැතිනම් සංස්කෘතික, ආගමික, භාෂාත්මක, පරිපාලන, නෛතික හෝ දේශපාලනික වැනි විවිධ හේතු සාධක විය හැකි ය. මුළු මහත් සමාජ පද්ධතිය ද, පුද්ගලයා ද විවිධ ගති ලක්ෂණවලින් යුක්ත වීමත්, පුද්ගලයා සංවේදී ව කටයුතු කිරීමත් නිසා ගැටුම් ඇති වීම වැළැක්විය නොහැකි ය. ගැටුම් උත්පාදනයට ද එය පවත්වා ගෙන යාමට ද, එය නිරාකරණයට හෝ කළමනාකරණයට හෝ සන්නිවේදනය භාවිත වේ. ගැටුමට සම්බන්ධ වන පළමුවන හා දෙවන පාර්ශ්වය අතරට ඉදිරිපත් වන තුන්වන පාර්ශ්වය නම් මැදිහත්කරුවන් ය. ගැටුමක් සම්බන්ධ ව සතුටුදායක විසඳුමක් ලබා ගත හැක්කේ ජය-ජය මාදිලිය යොදා ගැනීමෙනි. ඒ අනුව ගැටුමට සම්බන්ධ වන දෙපාර්ශ්වයට ම ජය අත් වීමෙන් ගැටුම නිරාකරණය කළ හැකි ය. එහෙත් එය පහසු කාර්යයක් නො වේ.

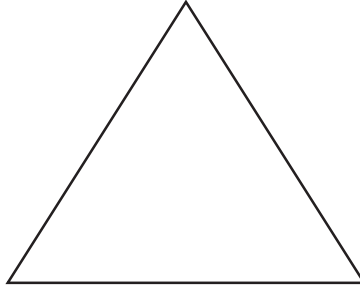
විෂය කරුණු පැහැදිලි කිරීමට අත්වැලක්:

1. ගැටුම අර්ථකථනය:

- ඃ එකිනෙක ප්‍රතිවිරුද්ධ වූ මතයන් දෙකක් හෝ වැඩි ගණනක් අතර ඇති වන සම්බන්ධය ගැටුම බව
- ඃ ගැටුමක් යනු පුද්ගලයකු තුළ හෝ පුද්ගලයන් දෙදෙනෙකු හෝ ඊට වැඩි ගණනක් අතර හෝ ඇති වන විරෝධාත්මක සම්බන්ධතාවක් බව
- ඃ තනි පුද්ගලයකු ගේ සිතෙහි ඇති වන ප්‍රතිවිරෝධතා හෙවත් දෙගිඩියා ද ගැටුම් ගණයට අයත් වන බව
- ඃ ගැටුම විවිධ පරිමාණයෙන් යුක්ත විය හැකි බව
- ඃ ගැටුමක් තාවකාලික ව සිත් අමනාපයක් වැනි කුඩා පරිමාණයේ සංසිද්ධියක් හෝ ලොකු යුද්ධයක් තරම් සුවිශාල එකක් හෝ විය හැකි බව
- ඃ එකඟතාවක් ඇති නොවීම නිසා ගැටුම උපදින බව
- ඃ ගැටුමක් සුළු හේතුවකින් පැන නැගී, විශාල පිරිස් එක් කර ගෙන වැඩීමට හෝ ක්‍රමයෙන් සමථයකට පත් වී අවසාන වන්නට පුළුවන් බව
- ඃ ගැටුම් මූලාශ්‍ර සෑම තැනක ම- සෑම විටක ම- විවිධ ස්වරූපයෙන් පවත්නා බව

ගැල්වුංගේ ගැටුම් ත්‍රිකෝණය

ව්‍යුහය (Structure)

ආකල්ප (Attitude)

චර්යාව (Behaviour)

(එක්සත් ජනපදයේ, හාවර්ඩ් විශ්වවිද්‍යාලයේ, මහාචාර්ය ජොහාන් ගැල්වුං විසින් ඉදිරිපත් කරන ලදී.)

ව්‍යුහය: ගැටුම හා සම්බන්ධ විෂය මූල සාධක

ආකල්ප: ගැටුම් නිර්මාණය කරනු ලබන මනෝ විද්‍යාත්මක සාධක හා ක්‍රියාදාම මෙයට අයත් ය. අපේක්ෂා හංගත්වය, නොරිස්සීම, වෛරය ආදිය මෙයට උදාහරණ වේ.

චර්යාව: පාර්ශ්වයන් විසින් එකිනෙකාට හානි කිරීම ආරම්භ කරන විට ගැටුමේ චර්යාවන් ප්‍රකට ව පෙනේ.

2. ගැටුම් උත්පාදනය, පාර්ශ්වකරුවන් හා ගැටුමේ පැවැත්ම:

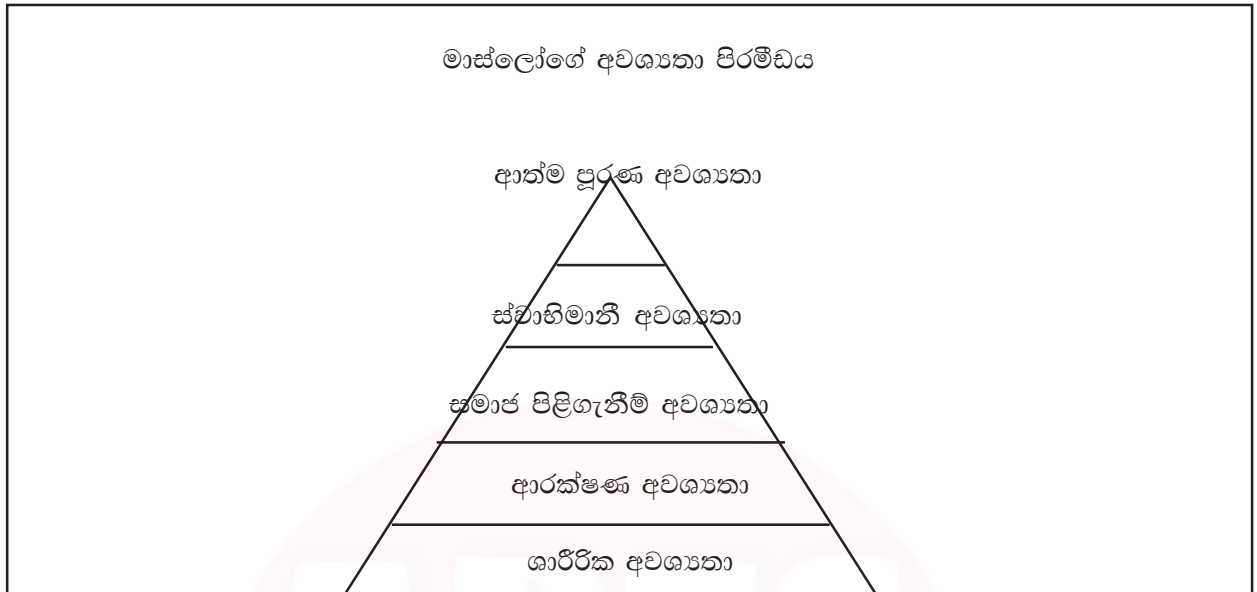
- එකිනෙක ප්‍රතිවිරුද්ධ මතයන් - අදහස් - අභිලාෂයන් අතර එකඟත්වයකට එළඹිය නොහැකි වීමෙන් ගැටුමක් උත්පාදනය වන බව
- පාර්ශ්වයන් දෙකක් එක ම නිමිත්තක් මුල් කර ගෙන ඇති කර ගන්නා වූ ප්‍රතිවිරුද්ධ සම්බන්ධතාව නිසා ගැටුමක් උත්පාදනය වන බව
- තීරණ ගැනීමට ප්‍රමාණවත් තොරතුරු නොමැති වීම, අනවබෝධය, ආත්මාර්ථකාමීත්වය හා තම මතයේ දෘඩ බව වැනි විවිධ හේතු සාධක නිසා ගැටුම් උත්පාදනය වන බව
- ගැටුමකට සම්බන්ධ ව පාර්ශ්වකරුවන් පැහැදිලි ව හඳුනා ගත හැකි වන බව
- ගැටුමේ නිමිත්තට සෘජු ලෙස ම සම්බන්ධ වන්නෝ සෘජු පාර්ශ්වකරුවන් වන බව
- ගැටුම තව දුරටත් පවත්වා ගෙන යාමට, සෘජු පාර්ශ්වකරුවන් තමාගේ කැමැත්තෙන් හෝ තවත් අයගේ කැමැත්ත අනුව කටයුතු කරන බව
- යම් දෙපාර්ශ්වයක් අතර ඇති වන ගැටුමක දී අතුරු ලාබ ලබන වක්‍ර පාර්ශ්වකරුවන් සිටිය හැකි බව
- වක්‍ර පාර්ශ්වකරුවන් විසින් ගැටුම දිගට ම පවත්වා ගෙන යාම සඳහා සෘජු පාර්ශ්වකරුවන් පොළඹවන බව

පුද්ගලයන් අතර ඇති වන ගැටුම්

1. පුද්ගල සම්බන්ධතා ගැටුම්: පුද්ගල සම්බන්ධතා බිඳ වැටීම්, පළු වීම්, මිත්‍රත්වය අත හැරීම්, විශ්වාසය කඩ වීම්, විවාහ ජීවිතය අවුල් වීම්, පෞද්ගලික ජීවිතය අවුල් වීම්, ආදිය දැක්විය හැකි ය. මෙයට හේතුව වැරදි අවබෝධය, දුස්සන්තිවේදනය හා වැරදි පුද්ගල චර්යා ආදිය විය හැකි ය.
 - වැරදි අවබෝධය: අනෙක් තැනැත්තා වරදවා දැකීම, වැරදි පූර්ව විනිශ්චය, අධික විශ්වාසය, නොවැටහීම, වැරදි ලෙස තේරුම් ගැනීම ආදිය
 - වැරදි පුද්ගල චර්යා: කරදරකාරී හැසිරීම්, විශ්වාසය කඩ කිරීම, නොසැලකිලිමත්බව, ආත්මාර්ථකාමීබව, ප්‍රතිපත්ති විරහිත බව
 පුද්ගලාන්තර ගැටුම්වල දී බොහෝ විට දැකිය හැකි ලක්ෂණයක් නම්, දෘඩ චිත්තවේගීත්වයයි.
2. තොරතුරු ගැටුම්: යම් පාර්ශ්වයක් වෙත නිසි තොරතුරු නොතිබීම නිසා තීරණ ගැනීමට විමෙන් ඇති වන ගැටුම ය.
3. සාරධර්ම ගැටුම්: පාර්ශ්වයන් දෙකක් දෙආකාරයෙන් සාරධර්ම පිළි ගැනීම

4. ව්‍යුහමය ගැටුම්: පුද්ගලයන් කටයුතු කරන ආයතනික හෝ පාරිසරික හෝ ව්‍යුහයේ ඇති දෝෂ නිසා ඇති වන ගැටුම්

5. අවශ්‍යතා ගැටුම්: පුද්ගලයන් ගේ අවශ්‍යතා ඉටු කර ගත නොහැකි නිසා ඇති වන ගැටුම් මෙයට අයත් වේ. මේ සඳහා මාස්ලෝගේ අවශ්‍යතා පිරවීමේ වීමර්ශනය කළ හැකි ය.

- ඃ ඒ ඒ මට්ටම්වල දී පුද්ගලයන්ගේ අවශ්‍යතා සපුරා ගත නොහැකි වීම නිසා ගැටුම් නිර්මාණය වන බව
- ඃ ගැටෙන පාර්ශ්වයන්ගේ අවශ්‍යතා ඉටු වන තෙක් ගැටුම පවතින බව
- ඃ ගැටුම නිසි අයුරින් කළමනාකරණය නොකළහොත් මුල් හේතුවෙන් පරිබාහිර ව ගැටුම පැවතිය හැකි බව

3. ගැටුම් කළමනාකරණය හා මැදිහත්කරුවෝ

ගැටුම් කළමනාකරණය

- ඃ ගැටුමක් විනාශකාරී පැත්තට යා නො දී එය ඵලදායී ආකාරයට හැසිරවීම ගැටුම් කළමනාකරණය වන බව
- ඃ ගැටුම කළමනාකරණය යනු ගැටුම නිරාකරණයට පත් කිරීමක් නොවන බව
- ඃ ගැටුම කළමනාකරණය තුළින් ගැටුම නිරාකරණයට පදනමක් ගොඩ නංවා ගත හැකි බව
- ඃ ගැටුමට සම්බන්ධ පාර්ශ්වවල ධනාත්මක වර්ගයා වෙනස්කම් මගින් අනාගතයේ ඇති විය හැකි ප්‍රවණත්ව ක්‍රියා සීමා කිරීමෙන්, අනාගතයේ ඇති විය හැකි ප්‍රවණත්ව ක්‍රියා සීමා කිරීම හා මග හැරවීම ගැටුම් කළමනාකරණය මගින් කළ හැකි බව
- ඃ ඇතැම් විටක ගැටුම් කළමනාකරණය යන යෙදුම ගැටුමක් ධනාත්මක ව හැසිරවීම පිළිබඳ සමස්තය ආවරණය කරන පොදු පදයක් ලෙස යොදන බව
- ඃ ගැටුම් කළමනාකරණය මගින් උත්සාහ ගන්නේ
 1. ගැටුමේ ප්‍රවණත්ව හා විනාශකාරී මට්ටම අවම කිරීම
 2. ගැටුමේ තීව්‍රතාව හා ව්‍යාප්ත වීම වැළැක්වීම හා
 3. වෙනත් දිශාවන්ට තීරස් ලෙස පැතිරීම වැළැක්වීම බව
- ඃ ගැටුම නිරාකරණය කිරීමට සුදුසු සීමාවකට ගැටුම පත් කිරීම ගැටුම් කළමනාකරණයේ අපේක්ෂාව වන බව
- ඃ ගැටුම් කළමනාකරණයේ දී ගැටුමට සම්බන්ධ පාර්ශ්වයන් එක් අන්තර් ක්‍රියාකාරී ආකෘතියක් වෙත ගෙන ඒමට උත්සාහ ගන්නා බව

මැදිහත්කරුවෝ

- ඃ ගැටුම් කළමනාකරණයට හා නිරාකරණයට එක් වන තුන්වන පාර්ශ්වයක් බව
- ඃ ගැටුමට බාහිර වූ පාර්ශ්වයක් වන බව
- ඃ අපකෂපාතී ව දෙපාර්ශ්වයට ම උපකාර කරන බව

- ‡ මැදිහත්කරු පුද්ගලයකු, කණ්ඩායමක් හෝ සංවිධානයක් හෝ රටක් හෝ විය හැකි බව
- ‡ මැදිහත්කරුගේ ඉදිරිපත් වීම ස්වේච්ඡාවෙන් ම හෝ ආරාධනාවකින් හෝ සිදු විය හැකි බව
- ‡ යෝජනා හා පණිවුඩ ගෙන යාම, දෙපාර්ශ්වය සමග වෙන් වෙන් ව සාකච්ඡා කිරීම මැදිහත්කරුගේ කාර්යයක් වන බව
- ‡ දෙපාර්ශ්වය මුණ ගැසුණු විට ඔවුන්ගේ දුක් ගැනවිලි මෙන් ම කෝපය ද පිට කර ගැනීමට ඉඩ දීම මැදිහත්කරුගේ වගකීමක් වන බව
- ‡ ගැටුම විග්‍රහ කිරීම හා විභාග කිරීම ඒ ඒ පාර්ශ්වයන්ගේ සහය ඇති ව තුන්වන පාර්ශ්වයක් විසින් කළ යුතු බව

4. ජය-ජය මාදිලිය/ ප්‍රවේශය (Win-Win Model/Approach)

- ‡ ගැටුමට සම්බන්ධ සියලු පාර්ශ්වයන් උත්සාහ ගන්නේ ජය ලබා ගැනීමට නිසා, සියලු පාර්ශ්වයන්ට ජය ලබා දීමට යොදා ගන්නා මාදිලියයි.
- ‡ ගැටුමක් නිරාකරණය කරන මාදිලි හතරෙන් ප්‍රශස්ථ මාදිලිය ජය-ජය මාදිලිය වන බව

1 පාර්ශ්වය	2 පාර්ශ්වය
ජය	පරාජය
පරාජය	ජය
පරාජය	පරාජය
ජය	ජය

- ‡ ජය- පරාජය හෝ පරාජය- ජය මාදිලිය එක් පාර්ශ්වයක් අලාභ විඳින බැවින් ගැටුම් නිරාකරණයට එය යෝග්‍ය නොවන බව
- ‡ පරාජය - පරාජය මාදිලියේ දී දෙපාර්ශ්වය ම විනාශයට මුහුණ දෙන අතර, එය නිරර්ථක බව
- ‡ ජය-ජය මාදිලියේ දී දෙපාර්ශ්වයට ම යම් ආකාරයක එකඟ විය හැකි ජයක් අත්පත් වන බව
- ‡ ජය-ජය මාදිලිය සාර්ථක කර ගත හැක්කේ දෙපාර්ශ්වය ම යම් ආකාරයක අලාභයක් භුක්ති විඳිමින් බව
- ‡ ජය-ජය මාදිලිය යොදා ගෙන ගැටුම නිරාකරණය කිරීම තුන්වන පාර්ශ්වයක නොහොත් මැදිහත්කරුවකුගේ වගකීම වන බව
- ‡ ජය-ජය මාදිලිය සාර්ථක කර ගැනීමට මැදිහත්කරුවකු විසින් ඉවසීමෙන් යුතු ව හා අපක්ෂපාතී ව යම් ප්‍රමාණවත් කාලයක් සැලසුම් සහගත ව හා උපක්‍රමික ව කටයුතු කළ යුතු බව